

Jordbruksutskottets betänkande

1983/84:9

om tillvaratagande av bär och svamp

Motioner

I motion 1982/83:639 av Bengt Kronblad m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam översyn samt åtgärder för ett organiserat utnyttjande av bär och svamp.

I motion 1982/83:1989 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (båda c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för ett ökat tillvaratagande av bär och svamp.

Bakgrund, tidigare riksdagsbehandling m. m.

Enligt uppskattningar som gjorts av avdelningen för landskapsvård vid Sveriges lantbruksuniversitet producerar den svenska skogen årligen 255 miljoner kilo blåbär, 155 miljoner kilo lingon, 19 miljoner kilo hallon och 480 miljoner kilo matsvamp (medelproduktion 1975–1977). Produktionen per hektar skogsmark beräknas uppgå till 20 kilo bär och 20 kilo matsvamp (friskvikt). Våra myrar beräknas producera 20 kilo hjortron per hektar och 5 kilo tranbär per hektar. Variationerna är stora från år till år. Man beräknar att mindre än 10 % av skogsbären och mindre än 5 % av svampen tas till vara.

Frågan om ökat utnyttjande av den naturresurs som vildväxande bär och svamp utgör har vid flera tillfällen behandlats av riksdagen. Bl. a. har skattefrihet införts för intäkter upp till 5 000 kr. av bär och svampplockning, för att främja tillvaratagande av viktiga naturtillgångar.

Med anledning av en motion underströk utskottet för ett år sedan att svamp och bär är en naturresurs som borde tas till vara i ökad utsträckning. Utskottet framhöll att bär och svamp kan plockas under kortare perioder av året och knappast kan ge upphov till full sysselsättning för mer än ett begränsat antal personer. Däremot kunde bär- och svampplockning utgöra ett värdefullt komplement till sysselsättningen och ekonomin i glesbygderna och bidra till folkhushållet. Framför allt hade verksamheten betydelse som fritidssysselsättning. Utskottet framhöll vidare att åtskilliga insatser gjorts för att stimulera till ökat tillvaratagande av bär och svamp. Skolöverstyrelsen hade fått i uppdrag att ta fram kursplaner som syftade till att åstadkomma förbättring av utbildningsresurserna när det gäller kompletterande glesbygdsnäringar, bl. a. bär- och svamphantering. Enligt utskottets mening var det angeläget att informations- och upplysningsverksamheten fortsatte för att möta intresset från allmänhetens sida. Med hänvisning till de insatser som gjorts resp. var på väg att göras erfordrades enligt utskottets bedömning

icke någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionen (JoU 1982/83:6). Riksdagen delade utskottets uppfattning.

Enligt uppgift från skolöverstyrelsen skall en första delrapport från den i det föregående omnämnda utredningen i dagarna lämnas till utbildningsdepartementet. I arbetet kartläggs utvecklingsområden för glesbygdutbildningar för att ge underlag till förslag i samråd med länsstyrelsernas planeringsavdelningar, utvecklingsfonderna och länskolnämnderna i berörda län. När det gäller svamputbildning har skolöverstyrelsen även bedrivit en försöksverksamhet som även innefattar läroplansarbete vid statens skola för vuxna i Härnösand (SSVH) sedan 1979.

Med stöd av glesbygdsdelegationen har enligt vad utskottet erfarit ett program skisserats för uppläggning av bär- och svampprojekt i glesbygder. Enligt programmet bör kampanjer föras inom några särskilt utvalda län eller kommuner med goda tillgångar på bär och svamp och där en organiserad bär- och svamphandel redan etablerats med uppköpare och eventuellt även förädlingsindustrier. Projektet "Jämtlandsgården" visar hur man exempelvis i Jämtlands län har genomfört ett sådant program. Här har hushållningssällskapet, länsstyrelsen och landstinget i samarbete med utvecklingsfonden organiserat marknadsföring, utbildning, rådgivning och information.

Utskottet

I betänkandet behandlar utskottet två motioner om tillvaratagande av bär och svamp, väckta i januari 1983.

I motionerna hävdas att Sveriges tillgångar på bär och svamp borde tas till vara i större utsträckning än vad som sker. Därigenom skulle vi kunna få full självförsörjning och även exportera produkter av bär och svamp. I glesbygdsområdena kan detta bli en utvecklingsbar industri med utrymme för ökad sysselsättning. Enligt motion 1982/83:639 (s) bör en översyn av möjligheterna göras samt åtgärder vidtas för ett organiserat utnyttjande av bär och svamp. Enligt motion 1982/83:1989 (c) är det angeläget att starta en omfattande kampanj i detta syfte med deltagande av myndigheter, folkrörelseorganisationer och arbetsmarknadens organisationer.

Som framgår av den inledningsvis lämnade översikten har frågan om främjande av bär- och svampplockning vid olika tillfällen behandlats av riksdagen. Utskottet har därvid framhållit att svamp och bär är en naturresurs som borde tas till vara i större utsträckning än vad som nu är fallet. Åtskilliga insatser har även gjorts från samhällets sida för att uppmuntra verksamheten. Bl. a. infördes för ett antal år sedan viss skattefrihet för inkomster från bär- och svampplockning. Ett uppdrag har lämnats till skolöverstyrelsen att inventera, utarbeta och fastställa kursplaner för yrkesinriktad utbildning i glesbygdskyrken, bl. a. för omhändertagande av bär och svamp. En första delrapport härom avses framläggas inom kort. Såväl centralt som regionalt diskuteras kampanjer för att stimulera intresset för ett

organiserat tillvaratagande av de aktuella naturprodukterna.

Ett ökat tillvaratagande av bär och svamp bör enligt utskottets mening kunna lämna ett om ock begränsat bidrag till en utbyggd och differentierad näringsverksamhet i glesbygderna. Utskottet vill därför ånyo understryka värdet av att ifrågavarande naturresurser tas till vara och att en förädlings- och försäljningsorganisation kommer till stånd. Med hänsyn till de insatser som görs av olika samhällsorgan och som redovisats ovan finner utskottet emellertid att syftet med motionerna i väsentlig utsträckning bör bli tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen lämnar motion 1982/83:639 utan åtgärd,
2. att riksdagen lämnar motion 1982/83:1989 utan åtgärd.

Stockholm den 22 november 1983

På jordbruksutskottets vägnar

HÅKAN STRÖMBERG

*Närvarande:*Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Åke Selberg (s), Bengt Kronblad (s), Bo Arvidson (m) och Bertil Jonasson (c).

